

Bijlage 1: profielen leerlingen in het VO (een hulpmiddel)

Als hulpmiddel bij de advisering voor het voortgezet onderwijs door het basisonderwijs kan de beschrijving van de verschillende typen leerlingen dienen. In het hiernavolgende overzicht worden profielen van de verschillende leerlingen beschreven. Achtereenvolgens komt aan de orde:

- het profiel van een leerling in het praktijkonderwijs;
- het profiel van een vmbo-leerling, waarbij de drie profielen van de drie verschillende niveaus (BL, KL en GL/TL) naast elkaar zijn geplaatst;
- het profiel havo en het profiel vwo naast elkaar geplaatst.

11.1. Profiel Praktijkonderwijs

Een leerling komt alleen dan in aanmerking voor plaatsing in het Praktijkonderwijs bij: een IQ van 55 t/m 80 + een leerachterstand van drie jaar of meer in twee of meer domeinen (Rekenen, Spelling, Technisch lezen en Begrijpend lezen), waaronder tenminste Begrijpend Lezen of Rekenen.

1. Interesse

De leerling voert eenvoudige praktische taken, die goed uit te oefenen zijn, gemotiveerd uit. De leerling verkiest alledaagse opdrachten boven schriftelijke en/of abstracte opdrachten. De leerling kan routineklussen enthousiast uitvoeren.

2. Inzet/tempo

De leerling kan met enthousiasme een redelijk tempo halen bij praktische en beroepsgerichte opdrachten. De leerling kan bij schoolse opgaven van een gemiddelde moeilijkheidsgraad niet tot een redelijk tempo komen; vooral theoretische vakken vragen om een flinke tijdsinvestering. De leerling is gebaat bij veel persoonlijke stimulans en opdrachten met een duidelijke structuur. De leerling kan korte, eenduidige en eenvoudige taken die vaak herhaald worden, met inzet uitvoeren. Voor de leerling is juist praktische oefening heel erg belangrijk. De leerling heeft een duidelijke behoefte aan structuur, rust en veiligheid.

3. Zelfbeeld

De leerling is minder goed in staat om te reflecteren op de eigen prestaties. Het zelfbeeld is gebaat bij directe resultaten na het maken van opdrachten waarvoor haalbare doelen zijn geformuleerd. Juist succeservaringen verminderen de sociaal-emotionele problematiek. Tussentijdse feedback is voor de leerling erg belangrijk.

4. Probleemoplossend vermogen

De leerling heeft meer tijd nodig voor het opnemen van informatie en om het geleerde toe te passen in andere situaties of te combineren. Het doorsnee probleemoplossend vermogen is niet sterk ontwikkeld bij de leerling. De leerling heeft moeite met zelf ordening aan te brengen in de leerstof. De leerling leert door praktische inprenting, niet door inzicht.

5. Concentratie

De leerling heeft over het algemeen een korte spanningsboog, vooral bij de vakken waar hogere eisen gesteld worden aan de cognitieve vaardigheden, zoals bij avo-vakken. De leerling is vooral praktisch georiënteerd.

6. Sociale omgang De leerling is gevoelig voor de manier van omgang met de leraar. De leerling reageert zeer persoonsgebonden. De leerling heeft behoefte aan duidelijke regels en structuur en aan bevestiging en complimentjes als het goed gaat. De leerling kan samenwerken met klasgenoten, maar heeft hulp nodig bij het oplossen van meningsverschillen. De leerling functioneert het beste in een vertrouwde omgeving.
7. Planmatig werken De leerling heeft behoefte aan herkenbare, korte en gestructureerde opdrachten. Ondersteuning bij de uitvoering van de opdrachten is bijna altijd nodig. De leerling is minder goed in staat om zelf structuur te maken in de uit te voeren opdrachten.
8. Taalvaardigheden De leerling kan eenvoudige teksten lezen over alledaagse onderwerpen die aansluiten bij de leefwereld. De teksten zijn eenvoudig van structuur, de informatie is herkenbaar geordend. De teksten hebben een lage informatie dichtheid en bestaan voornamelijk uit frequent gebruikte (of voor leerlingen alledaagse) woorden. De taalvaardigheden sec zijn voor de leerling geen ondersteuning om een opdracht of onderwerp te begrijpen. Streefdoel: Referentieniveau 1F.
9. Rekenvaardigheden De leerling kan, met hulp, eenvoudige rekenvaardigheden toepassen zoals hoofdrekenen, rekenregels gebruiken, meten en schatten. In de concrete wereld kan de leerling de rekenvaardigheden functioneel (beperkt) toepassen. Streefdoel: Referentieniveau 1F
10. Huiswerkattitude Het praktijkonderwijs kent in het algemeen geen huiswerk. De leerling kan huiswerk alleen met gestructureerde hulp maken.
11. Zelfstandigheid De leerling heeft behoefte aan structuur en tussentijdse positieve feedback. Daardoor ontstaan juist eerder bij theoretische opdrachten problemen. De leerling kan bij voldoende oefening overzichtelijke praktische taken met enthousiasme uitvoeren. In het begin is voor de leerling begeleiding en controle erg belangrijk.

11. 2. Profiel vmbo-leerling in de verschillende leerwegen

	Basisberoepsgerichte leerweg	Kaderberoepsgerichte leerweg	Gemengde/Theoretische leerweg
Opname leerstof	Kan met gerichte hulp aangeboden leerstof en kennis opnemen, onthouden en herkennen	Kan met beperkte hulp aangeboden leerstof en kennis opnemen, onthouden en herkennen. Kan elementaire verbanden leggen tussen aangeboden leerstof.	Kan aangeboden leerstof of zelf verkregen kennis opnemen, onthouden en herkennen. Kan verbanden leggen tussen kennisaspecten.
Reproductie	Kan het geleerde reproduceren door uit de leerstof het belangrijkste op te noemen of op te schrijven. Krijgt hierbij hulp in de vorm van vaste aanwijzingen.	Kan het geleerde reproduceren door uit de leerstof het belangrijkste op te noemen of op te schrijven of door een soortgelijke opgave of taak te maken. Kan het geleerde in eigen woorden samenvatten.	Kan het geleerde reproduceren door uit de leerstof het belangrijkste op te noemen of op te schrijven of door een soortgelijke taak te maken. Kan het geleerde in eigen woorden samenvatten en uit het geleerde conclusies trekken.
Overdracht	Kan in eigen woorden kleine stukken leerstof uitleggen aan medeleerlingen met hulp van vaste aanwijzingen.	Kan in eigen woorden de leerstof uitleggen aan anderen. Kan daarbij gebruik maken van een stappenplan.	Kan op eigen wijze de leerstof in logische samenhang uitleggen aan andere leerlingen.
Toepassing	Kan een aangeleerde werkwijze toepassen in een bekende situatie. Kan een eenvoudige verklaring geven voor een verschijnsel.	Kan een aangeleerde werkwijze toepassen in een bekende of nieuwe situatie. Kan met enige hulp een werkzame oplossingsmethode kiezen. Kan een eenvoudige verklaring geven voor een verschijnsel.	Kan een aangeleerde werkwijze toepassen in een bekende of nieuwe situatie, maar ook het geleerde gebruiken bij een geheel nieuw probleem. Kan met enige hulp een werkzame oplossingsmethode kiezen. Kan een verklaring geven voor een verschijnsel.
Concentratie	Heeft een korte spanningsboog, met name bij avo-vakken. Is vooral praktisch georiënteerd.	Kan over het algemeen gedurende langere tijd concentreren op een opdracht. Kan zich met enige zelfdiscipline ook	Kan zich over het algemeen langere tijd op een opdracht concentreren, ook bij de vakken die hogere eisen

		inzetten voor vakken die hem minder interesseren. Van belang is het geven van structuur en duidelijke regels in de onderwijsleersituatie.	stellen aan cognitieve vaardigheden, zoals avo-vakken. Is in staat zich in te zetten voor vakken die hem minder interesseren.
Sociale omgang	Is gevoelig voor de manier van omgang met de docent. Heeft behoefte aan duidelijke regels en structuur en aan bevestiging en complimentjes als het goed gaat. Kan samenwerken met klasgenoten, maar heeft hulp nodig bij het oplossen van meningsverschillen. Functioneert het beste in een vertrouwde omgeving.	Kan goed samenwerken met meerdere klasgenoten. Functioneert in een veranderende omgeving.	Kan goed samenwerken en daarbij een leidende rol nemen. Staat open voor de mening van anderen en draagt bij aan een gestructureerd overleg. Kan zich aanpassen.
Planmatig werken	Heeft behoefte aan duidelijke, korte en gestructureerde opdrachten. Heeft ondersteuning bij uitvoeren opdrachten nodig. Is in staat uit eenvoudige bronnen gegevens op te zoeken en over te nemen. Kan met hulp een planning maken voor een korte, overzichtelijke periode.	Kan zelfstandig werken binnen de kaders van duidelijke en herkenbare opdrachten. Die van enige omvang kunnen zijn. Is in staat uit eenvoudige bronnen gerichte informatie te halen. Kan een planning maken voor een korte, overzichtelijke periode.	Kan zelfstandig werken aan duidelijke en herkenbare opdrachten die van behoorlijke omvang kunnen zijn. Is in staat uit bronnen doelgericht informatie te halen. Ziet overeenkomsten en samenhang in informatie. Kan een werkplanning maken en een planning voor een langere periode.
Taalvaardigheden	Kan eenvoudige teksten lezen die aansluiten bij de leefwereld. Teksten zijn eenvoudig van structuur, hebben een lage informatiedichtheid en bestaan voornamelijk uit frequent gebruikte of voor de leerling alledaagse woorden. Referentieniveau 1F.	Beheerst elementaire taalvaardigheden zoals begrijpend lezen en studerend lezen van teksten uit schoolboeken. Teksten kunnen in beperkte mate complex zijn met een redelijke informatiedichtheid. Referentieniveau 1F/2F	Kan begrijpend en studerend lezen, zowel ten aanzien van teksten uit schoolboeken als teksten uit andere bronnen. Teksten kunnen complex zijn met een redelijke informatiedichtheid. Referentieniveau 2F.

Rekenvaardigheden	Kan eenvoudige rekenvaardigheden toepassen zoals hoofdrekenen, rekenregels gebruiken, meten en schatten. Referentieniveau 1F.	Kan eenvoudige rekenvaardigheden toepassen zoals hoofdrekenen, rekenregels gebruiken, meten en schatten. Referentieniveau 1F/2F	Kan eenvoudige rekenvaardigheden toepassen zoals hoofdrekenen, rekenregels gebruiken, meten en schatten. Referentieniveau 2F.
Beroepsvaardigheden	Kan de volgende beroepsvaardigheden (gaan) beheersen: -Eenvoudige werkzaamheden kunnen uitvoeren onder begeleiding. - toepassen van routines en standaardprocedures. - transfer: context gebonden kennis, eenvoudige beroepsgerichte kennis en vaardigheden. Na vmbo doorstroom naar niveau 1 of 2 MBO.	Kan de volgende beroepsvaardigheden (gaan) beheersen: - zelfstandig uitvoeren en evalueren. - werkbegeleiding geven. - werken volgens routines en standaardprocedures en uitvoeren gecombineerde standaardprocedures.. - transfer: context gebonden kennis, eenvoudige beroepsgerichte kennis en vaardigheden. Na vmbo doorstroom naar niveau 3 of 4 MBO.	Kan de volgende beroepsvaardigheden (gaan) beheersen: - Zelfstandig plannen van activiteiten en werkzaamheden; - verantwoordelijk voor het organiseren van het werk; Werkbegeleiding geven; Snel inzicht en overzicht hebben. Plannen volgens standaardprocedures. - transfer: beschikken over beroeps specifieke kennis en vaardigheden en beroepsonafhankelijke kennis en vaardigheden. Na vmbo doorstroom naar niveau 3 of 4 MBO of naar havo (na TL).

11.3. Profielen havo/vwo

Havo-leerling	Vwo-leerling
A. INSTELLING Belangstelling: - praktisch nut van lesstof - eigen leefsfeer Inzet: - werkt na opdracht docent - genoeg is genoeg - korte termijnplanningen Ontplooiing/ambitie - diploma is doel - heeft aandacht voor sport en uitgaan - 'peer group' is belangrijk	A. INSTELLING Belangstelling: - theoretischer ingesteld - kritische houding tegenover de stof - belangstelling voor algemeen maatschappelijke zaken. Inzet: - zelfstandig - goed is genoeg - samenwerken (incl. taakverdeling met klasgenoten) - langere termijnplanning Ontplooiing/ambitie - oriënteert zich breed in de samenleving - vervolgstudie is doel - inzet voor goed cijfer en mooi resultaat
B. NIVEAU/INTELLECTUELE CAPACITEITEN Abstractievermogen: - neemt taal letterlijk - weinig abstractie uit concrete zaken - hoofd- en bijzaken in korte zakelijke teksten - conclusies trekken uit eenvoudig, eigen onderzoek Inzicht: - reflecteren is lastig, evalueren gaat goed - systematisch uitleg/instructies nodig - kan een aantal denkstappen tegelijk nemen - niet al te grote hoeveelheden feiten en gegevens - ziet samenhang in weinig complexe situaties	B. NIVEAU/INTELLECTUELE CAPACITEITEN Abstractievermogen: - abstractie uit concrete zaken - hoofd- en bijzaken in een zakelijke tekst - kan de essentie uit een informatiebron vinden - kan toepassingen bedenken van de theorie - kan een heldere presentatie geven Inzicht: - kan evalueren en reflecteren - probleemoplossend denken - kan conclusies trekken uit eigen onderzoek - begrijpt uitleg/instructies snel - kan veel denkstappen tegelijk nemen - heeft overzicht over meerdere feiten en gegevens - ziet samenhang in complexe situaties
Doorzettingsvermogen: - kan zich over tegenslag heen zetten - wegwerken achterstand onder begeleiding - zelfstandig werken aan gestructureerde taak - abstractieniveau minder, succesvol dankzij doorzettingsvermogen Concentratie: - snel afgeleid - concentratie als einddoel in zicht is. - maximum van 20 minuten	Doorzettingsvermogen: - kan zich over tegenslag heen zetten - kan doelgericht werken - kan langere tijd achtereen werken Concentratie: - niet snel afgeleid - einddoel hoeft niet in beeld te zijn - meer dan 20 minuten

Huiswerk: - is vlot klaar - maakt huiswerk voor de volgende dag - houdt zich vaak niet aan eigen planning - herhaalt zelden lesstof	Huiswerk: - klaar als het af is - werkt vooruit - werkt volgens een planning - herhaling van lesstof wordt ingepland
---	--